

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за придобиване на образователна и
научна степен „доктор”

Автор на дисертационния труд: Деяна Атанасова Илиева

Тема на дисертационния труд: ЕРГОНОМИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ НА ОФИСНИ
РАБОТНИ МЕСТА В ПУБЛИЧНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

Научен ръководител: доцент д-р инж. Димитрина Янкова Караманска

1. Характеристика на научните интереси на дисертанта

Като научен ръководител на дисертанта мога убедено да заявя, че инж. Деяна Илиева е завършен специалист със задълбочена подготовка в областта: *осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд*, която е важна и съществена част от ергономията. За това свидетелстват 6 от общо 13 позиции за “образование и обучение” в автобиографията ѝ (след завършване на ВО в СУ през 1996 г.). Деяна Николова е натрупала и голям практически опит, тъй като от 2001 г. до днес работи в направление безопасност и здраве при работа.

2. Преглед на дисертационния труд и анализ на резултатите

Разработваният в дисертационния труд проблем е **актуален в научно-приложно отношение**. Високата степен на актуалност на проблема е доказана с масовото разпространение на този тип работни места (особено в публичната администрация)

Дисертантката Деяна Атанасова показва **достатъчно висока степен** на познаване състоянието на проблема, както в неговата теоретична част (прегледани са 132 източника, преобладаващо на английски език), така и в технологичната част (позоваване и ползване на 8 утвърдени и приети у нас БДС– EN или ISO- ергономични стандарти и наредби).

Избраната методика на изследване съответства на поставената цел и задачи на дисертационния труд. Тя включва:

- експертна оценка чрез наблюдение и интервю;
- измерване и оценка на физични фактори на работната среда;
- разработване на въпросник за оценка на ергономичните характеристики на работното място, психосоциалните рискови фактори и мускулно-скелетни смущения (общо 100 въпроса плюс още 10 за лични данни).

Анализът на резултатите от изследването е направен задълбочено и изводите са коректни. Като положителен факт за проведеното изследване е големият брой изследвани лица (731) в пет града.

3. Оценка на съответствието на автореферата и дисертационния труд

Авторефератът съответства напълно на дисертационния труд.

Забележки:

- липсва съдържание;
- 50 стр. автореферат (при 130 стр. дисертация) е доста обширен. Доста таблици могат да се съкратят.

4. Характеристика и оценка на приносите в дисертационния труд

Приноси- те са преобладаващо **научно-практически**, но са с достатъчна стойност и тежест за дисертационен труд и се свеждат до:

1. Разработване на оригинална методика за ергономично изследване. С нея се въвежда смесен подход включващ: измерване на физични параметри на работната среда, оценяване на ергономични характеристики на работното място и психосоциални рискови фактори.
2. Разработване на специализиран въпросник за оценка на ергономичните характеристики на офисни работни места;
3. Разработване на въпросник за оценка на психосоциални рискови фактори за работещите в публичната администрация.
4. Валидиране и адаптиране въпросник за изследване на мускулно-скелетни смущения при работа с видеотерминал в офис, на базата на "Standardized Nordic Questionnaire for Analysis of Musculoskeletal Symptoms"
5. Разработване на web-базиран въпросник (включващ горните три) за on-line ергономично изследване на работещи в публичната администрация.
6. Систематизиране на ергономични препоръки към:
 - специалистите, извършващи ергономична оценка;
 - организациите за подобряване на условията на труд, характеризирани като преобладаващо офисна дейност (работа с хора и видеодисплей).

5. Мнение за публикациите на дисертанта по темата на дисертационния труд:

- публикациите в списъка са общо 8 (осем) на брой; в 3 от тях Д. Илиева е самостоятелен автор, в 3 е първи автор и в 2 е трети автор. Публикация 6- няма представен "ръкопис", а само бележка, че е "под печат", поради което я изключвам от коментара ми. Тематиката в представените публикации има отношение с разработваните в дисертацията проблеми, като в най-голяма степен това се отнася за публикации 7 и 8- те представят резултати от дисертационния труд на Д.Илиева.
- изданията, в които са отпечатани са авторитетни и престижни.

6. Критични бележки и коментари

1. Редакционна бележка: глава трета е озаглавена "Резултати и обсъждане", правилното е "Експериментални резултати, анализ и изводи", тъй като това е съдържанието на тази глава.
2. При извеждане на приносите:

- са представени изводи от изследването (4 и 5; принос 4: "Проучването показва, че психосоциалните рискови фактори повлияват риска от мускулно-скелетни смущения), а без да са формулирани научно-приложни приноси (напр. "с разработената методика могат да се оценяват взаимовръзките между психосоциални рискови фактори и мускулно-скелетни смущения);
- използването на думите "системен подход" единствено в приноси 7 и 8 и никъде на друго място в дисертацията е неподходящо. В дисертацията са използвани термините "смесени методи" или "комплекс от методи", което е и реалното положение.
- Принос 9 – напълно голословен, ако не се посочат конкретните "знания за теорията на ергономията".

7. Лични впечатления от дисертантката Д.Илиева

Думите, с които бих охарактеризирала Д.Илиева са: отговорен, надежден, супер трудолюбив човек, човек, който търси непрекъснато новото, повишава квалификацията си; упорита, настойчива и когато реши, че е права, устоява позицията си докрай (макар и понякога да греши). Вече споменах, че за мен тя е изграден специалист, на когото в професионално отношение може да се има пълно доверие. Има потенциал за научно развитие.

8. Заключение:

Давам **положителна оценка** на дисертационния труд и предлагам убедено на дисертантката Деяна Атанасова Илиева да бъде присъдена на образователна и научна степен „доктор“.

29.04.2014 г.

Научен ръководител:

(доц. д-р инж. Д.Караманска)

